

Bemærkninger til forslaget

Overenskomsten om oprettelse af en Europæisk Betalingsunion af 19. september 1950 er et resultat af de bestræbelser, der siden 1948 er blevet iværksat inden for Organisationen for Europæisk Økonomisk Samarbejde (OEEC) for at tilvejebringe en friere ordning af betalingerne mellem de i organisationen deltagende lande ved at gøre de vesteuropæiske valutaer ombyttelige og derigennem berede vejen for liberaliseringen af samhandelen mellem disse lande.

Bestræbelserne for at tilvejebringe friere betalingsforhold i Vesteuropa har sit udgangspunkt i artikel 4 i den af Danmark tiltrådte Konvention af 16. april 1948 om Europæisk Økonomisk Samarbejde, hvori det udtales, at de deltagende lande vil fortsætte de allerede indledte bestræbelser på så hurtigt som muligt at nå frem til et indbyrdes flersidigt betalingssystem og samarbejde for at lempe deres respektive handels- og betalingsrestriktioner med det formål så snart som muligt at afskaffe disse.

Den første Overenskomst om Inter-europæiske Betalinger og Kompensationer blev undertegnet i Paris den 16. oktober 1948 og ratificeret af Danmark den 28. januar 1949. Denne overenskomst byggede på de eksisterende bilaterale betalingsarrangementer mellem de deltagende lande og ændrede i princippet ikke reglerne om bilateral udligning af de mellem landene opståede betalingsmellemværender. Overenskomsten indførte dog en tvungen automatisk clearing af medlemslandenes indbyrdes tilgodehavender og gæld (den såkaldte kompensationsordning), hvorved det blev muligt at indskrænke omfanget af de bilaterale betalinger. Overenskomsten indeholdt ikke regler om

kreditgivning ud over den i de bilaterale betalingsaftaler hjemlede, og det var derfor kun muligt at anvende tilgodehavender i et medlemsland til betaling af gæld i et andet medlemsland, men ikke — uden samtykke fra samtlige de i kompensationerne deltagende lande — muligt at forøge eller stifte gæld i et deltagerland for at betale gæld til et andet deltagende land.

Overenskomsten af 1948 indeholdt yderligere visse bestemmelser om udligning af de saldi, der efter kompensationerne måtte restere i de bilaterale betalingsforhold mellem deltagerlandene. Til dækning af disse saldi skabtes de såkaldte trækningsrettigheder, der var beløb, som kreditorlandene stillede til rådighed for deres debitorer til dækning af de anslåede underskud i 1948-49 i de bilaterale betalingsforhold. Til gengæld for ydelsen af disse trækningsrettigheder modtog kreditorlandene fra De forenede Stater i såkaldt »betingset« Marshallhjælp et beløb svarende til de trækningsretbeløb, der faktisk kom til udbetaling. Danmark fik under den første betalingsoverenskomst tildelt 11,9 mill. \$ i trækningsrettigheder og afgav samtidig 5,1 mill. \$ i trækningsrettigheder, således at Danmark netto modtog 6,8 mill. \$.

Omend den første betalingsordning ydede et værdifuldt bidrag til lettelse og udvidelse af samhandelen mellem de deltagende lande gennem den indførte begrænsede konvertibilitet og den ved hjælp af trækningsrettighederne mindskede risiko for guld- eller dollarbetaling i de bilaterale betalingsforhold, blev det dog klart, at systemet ikke var tilstrækkeligt smidigt og vidtgående til at danne grundlaget for en omfattende liberalisering af handelen, og at de på forhånd fastsatte trækningsrettigheder